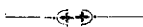

Látni való, hogy Mérei tanulmánya bár nagyobb apparatusa, részletező fejtegetése s szélesebb köre miatt elismerést érdemel, nem tekintendő olyanoknak, mely a »Kegyencz« ügyét végleg elintézte volna. E saját-szerű mű eddigelé még mindig nincs kellőleg méltatva irodalmunkban. Az eddigi megállapodás felőle az, hogy a »Kegyencz« egy kétségtelenül hatalmas költői tehetségnek teljesen elhibázott alkotása; aranyból öntött monstrum, mint egyik bírálója mondá. E megállapodást elfogadja a Mérei tanulmánya is, a nélkül azonban, hogy akár a költői erő nagyságát kimutatná, akár az elkövetett tévedés miben létét mélyebbre ható fejtegetéssel felderítené. Méltán lehetett volna várni egy részletes tanulmány szerzőjétől azon ellentét beható megmagyarázását, hogy míg egyrészt a korfestés a legfőbb fényoldala e műnek, addig másrészt a főalak bizonyos tekintetben kirí azon kor emberei közül. »Egy kegyencz, a ki felháborodik a gyalázon, s mi több, bosszúra gondol, nem e kor gyermeke«, mondja már Rákosi Jenő. S ez teljesen igaz. Maximban a rajta esett sérelem megítélésénél Teleki teljesen a mai kor felfogását juttatta érvényre. De másrészt Maxim eljárása bosszúja követésében annyira beleütözik erkölcsi érzésünkbe, hogy azt csak úgy lehet némileg igazoltnak elfogadni, ha ez alakot egy teljesen rothadt kor veszett erkölcsének typusául tekintjük. Maxim az ő bosszújának kivételében és eszközeiben egészen az 5. század gyermeke, valódi megszemélyesítése azon kor romlottságának. Ellenben a sérelmet, mely rajta esett, tisztán a modern erkölcsi felfogás szempontjából itéli meg. Ez anachronisticus ellentét örökre kiegyenlíthetetlen marad a Kegyenczben. Hősét élő, való alaknak sem elképzelni, sem elfogadni nem lehet. Ez ellentétnek, melyre néhány megjegyzés az eddigi bírálatokban is utalt már, kifejtését, felderítését lehetett várni egy a Teleki tragodiájával foglalkozó terjedelmesebb dolgozattól. Mérei figyelme erre nem terjedt ki. Azonban elismeréssel emeljük ki, hogy a Kegyenczre vonatkozó adatokat, forrásokat gondosan figyelembe vette és összeállította. A mű ára 1 frt 50 kr.

K. I.

REPERTORIUM.

- Abrányi K., id.* Jókai és Liszt Ferencz. Föv. Lap. 149. szám.
Ambrozovics Dezső. Hajótöröttek. Ism. (Erdélyi P.) Föv. Lap. 171. szám.
Arany J. Toldi. Magyar. Lehr A. Ism. b. f. Tanáregyl. Közl. 26. kötet. 334., 336. l.
Aranyról. Ujabb apróságok. P. Napló 137. szám.
 Arany János és a Pesti Napló. — Pesti Napló 137. szám.
 Arany szülőhelye és az Arany-szoba. P. Napló 137. sz.
 Arany irodalomtörténete. (Kiadatlan hagyaték). P. Napló 137. sz.
 Balladatöredék a Nyírből. B Gy. Föv. Lap. 155. szám.
Baloghy Dezső. Versek, dalok. (1890—1892.) B.-Gyarmath, 1893. Ism. Erdélyi P. Föv. Lap. 164. sz.
Bartalus István. Emlékezés Arany Jánosra. P. Napló 137. sz.

- Beöthy Zsolt.* Széchenyi István. Ism. Róna Béla. Magyar Génusz 23. sz.
Beöthy Zsolt. Arany nemzeti érzése epikájában. P. Napló 137. sz.
Bessenyei Ferencz. Arany János legöregebb tanítványa. Délmagyarorsz. Közlöny 117. sz.
Bokor József. Lexikon-háború. Békés 20. sz. (Az Athenaeum és Pallas lexikonról).
Brósz Károly. A rózsza a magyar költészetben. (Közlemények, kiadja a miskolczi tanügyi kör. 94—112. l.)
Dalotti Ödön. Petrarca és költészete. (A kecskem. Katona J.-kör 1891—92. évkönyve 58—66. l.)
Erdélyi Gyula. Irók a képviselőházban. 1. (Lukács Béla, Boncza Miklós.) Magyar Szemle 23. sz. 2. Ifj. Ábrányi Kornél. U. o. 24. sz. 3. Schwarcz Gyula. U. o. 25. sz. 4. Láng Lajos. U. o. 26. sz.
Erdensohn M. A. A hitközségi magyar könyvtárakról. Egyenlőség 7. sz.
Ernyei István. Simai Kristóf élete. Ism. Bayer József. Philologiai Közlöny 466—470. l.
Erkel Elek. *Ő.* Budap. Hirl. 159. sz. — Föv. Lap. 159. sz. — Magyar Génusz 25. sz.
Erkel Ferencz. (1810—1893). *e.* Nemzet 164. sz. — Budap. Hirl. 164. sz. — Egyetértés 164. sz. — Molnár Gézától. Föv. 165. sz. — Id. Ábrányi Kornéltól. Pesti Napló 170. sz. — Márkus Miklóstól. Magyar Hirlap 164. sz. — Magyar Génusz 25. sz.
Erkel Ferencz mint sakkjátékos. Pesti Napló 171. szám.
Farkas Sándor. Ifju évek. 2. kiad. Ism. ik. Bud. Hirlap 144. sz.
Göbi J. A magyar nemzeti irodalomtörténet Ism. Bánóczy József. Tanár-egyl. Közl. 26. köt. 281—285. l. Göbi Megjegyzései és Bánóczy válasza. U. o. 477—486. l.
Gonda Dezső. Ágnes. Regény. Ism. Keleti Ö. Lajos. Szolnok-Doboka 24. sz. Zalai Közl. 24. sz. és Szarvasi Lap. 25. sz.
Győrffy József. Politikai szatirák. Rövid ism. Egyetértés 159. sz. melléklet. — Ism. Erdélyi P. Föv. Lap 164. sz.
Haber Samu. A mi ünnepeink. Ism. Erdélyi P. Föv. Lap. 152. sz. — Magyar Génusz 25. sz. — Méry Károly. Egyenlőség 22. sz.
Havass Rezső. Magyar földrajzi könyvtár. Ism. s. Prot. egyh. és iskolai lap. 21. sz.
Hellebrant Á. A magyar philologiai irodalom 1892-ben. Philol. Közlöny 478—544. l.
Hevesi József. Az ár ellen. Regény. Ism. Herczeg Fer. Egyenlőség 18. sz.
Hoffmann Sándor. Vázlatok a modern irodalomról. Magyar Szemle 24—26. sz.
Horváth Cyrill. A magyar nemzeti irodalom története. Ism. Z. Tanár-egyl. Közl. 26. kötet. 673. l.
Jókai Mór. Szegény gazdagok. Víg színmű 3 felv. Először adatott a budai színpadon máj. 12. Ism. sz—y. P. Napló 136. sz. — Lázár B. Nemzet 131. sz. Br. Jósika Miklósné. Pesti Napló 166. sz. — *Vadnai K. Júlia.* Fővárosi Lapok 163. sz.
Kabos Ede. Koldusok. Ism. Föv. Lap. 139. sz.
Kanyaró Ferencz. Bibliotheca Zrinyiana. Phil. Közlöny 421—429. l.
Kováts Antal. Katona József Bánk-bánja. (Kecskeméti Katona József-kör 1891—92. évkönyve 47—57. l.)
Kovács Zsigmond. Költemények. Ism. ik. Bud. Hirl. 144. sz.
Körös Mihály. Nyugalmas órák. ik. Bud. Hirl. 144. sz.
Krecsányi Ignác. Jókai Mór »A gazdag szegények« főpróbáján. Délmagyar. Közl. 124. sz.
Kuum Géza gr. Elmékedés az irodalomról. Erdélyi Híradó 125. sz.
L—l. Szeszély a versalakokban. Magy. Szemle 25. sz.
Lázár Béla. Dr. Berzeviczy Albert. Magyar Génusz 23. sz.
Lombay Jenő. Költemények. Ism. Erdélyi P. Föv. Lap. 164. sz.

- Major Károly.* A költői képzelemről. Ism. dr. Lázár B. Phil. Közl. 474. l.
- Mátray Lajos.* Hulló levelek. Ism. ik. Bud. Hirl. 144. sz.
- Minke Béla.* Költeményei. Ism. ik. Bud. Hirl. 144. sz.
- Id. Mogyoróssy János. 1805—1893. Békés 20. sz.
- Molnár Gyula.* Idyll. Vigjáték 3 felv. 1893. Ism. Föv. Lap. 159. sz.
- Morócz Jenő.* Versei. Ism. ik. Bud. Hirl. 144. sz.
- Nagy Géza.* Rozgonyi Piroska. P. Napló 137. sz.
- Nagy Sándor.* Vadvirágok. Pécs, 1893. Ism. Erdélyi P. Föv. Lap. 152. sz.
- Ó, Négy vers.* Bud. Hirl. 175. sz. (szól a Brassó című ujságban megjelent négy versről.)
- Palágyi Lajos.* Magyar könyvtár-társulat. Egyenlőség 8. sz.
- Pallas nagy lexikona III. köt. Ism. Egyetértés 164. sz.
- Pázmány* Kalauzának I. és II. könyve. Szerk. Bellaagh A. Ism. Maurer M. Tanáregyl. Közl. 26. köt. 546—548. l.
- Prém József.* Félvér. Regény. Ism. Tóth Sándor. Föv. Lap. 168. sz.
- Riedl Fr.* Arany János. Ism. Prot. Szemle 390. l.
- Sárosy Gyula* ösmeretlen verse. Közli Londesz Elek Alföld 133. sz.
- Sebestyén Gyula.* Gyulai Aranyról. P. Napló 137. sz.
- Simonyi Zsigmond.* A magyar nyelv egy külföldi egyetemen. Pesti Napló 159. szám.
- Somló Sándor.* Bolyorgás. Ism. ik. Bud. Hirl. 144. sz. Vasárnapi Ujság 22. sz. — Janovics Jenő. M. Génusz 21. sz. — Rupp Kornél. Győri Közl. 50. sz.
- Szabó Jenő* Versek. (1883—1892.) N.-Enyed. 1893. Ism. Erdélyi P. Föv. Lap. 164. sz. és Vojtkó Pál. Erdélyi Híradó 136. sz.
- Szántó Eleazár. (1829—1892.) Egyenlőség 7. sz.
- Szinyei József.* Magyar-Társzótar. Ism. Fővárosi Lap. 177. sz. — Pesti Napló 178. sz.
- Szölösy Károly.* Szatmár egyházmegye papságának irodalmi működése. Magyar Sion. 446—458. l.
- Tüdös István dr.* Dévay Biró Mátyás. Prot. Szemle 342—360. l.
- Ujlaki Antal.* A nagyszalontai jászól. (Arany János bölcsőjénél). Alföld 104. szám.
- V—s. Harcz a magyar zenéért. P. Napló 166. sz. (Ábrányi K. A magyar zene sajátosságairól).
- Várady Gábor.* Hulló levelek. I. füz. M.-Sziget. 1892. Ism. Lipcsey Ádám. Nemzet 55. sz.
- Vay Aladár br.* Arakisz. Szomorújáték 5 felv. Ism. P. Napló 115. sz.
- Vadnai Károly.* Jókai Tardonán. Borsodmegyei Lapok 38. sz.
- Vajda János.* Beniczkyne Bajza Lenke. Nemzet 166. sz.
- Veres Samu dr.* Tompa költészetének néhány jellemző vonása. Gömör-Kishont 22. sz.
- A versek lenézéséről. (Tolstoj egy nyilatkozatára.) Föv. Lap. 151. sz.
- Vojtkó Pál.* Történetek. Ism. Föv. Lap. 97. sz. — Kovács Dezső. Erdélyi Híradó 81. sz.
- Werner Gyula.* Anteusz. Regény. 1. 2. Ism. (Erdélyi P.) Föv. Lap. 176. sz.
- Zoltán Vilmos.* Jókai Mór. Győri Közl. 23. sz.
- Z. A költészet nem hal meg. Föv. Lap. 153. sz.
- Zsidó írók a magyar irodalomban. *Róna Bélától.* — 8. Dr. Teleki Sándor. Egyenlőség 7. sz. — 9. Gerő Ödön. (Viharos). U. o. 8. sz. — 10. Méry Károly. U. o. 9. sz. — 11. Varsányi Gyula. U. o. 10. sz. — 12. Gáspár Ferencz U. o. 11. sz. Palágyi Lajostól. — 13. Vázsonyi Vilmos. U. o. 13—14. sz. — 14. Lasz Samu. Róna Bélától. U. o. 15. sz. — 15. Gelléri Mór. Szatmári Mórtól. U. o. 16. sz. — 16. Ifj. dr. Neumann Sándor. Dr. Fleischmann Sándortól. U. o. 17. sz. — 17. Szatmári Mór. Haber Samutól. U. o. 22. sz.

Közli: *Hellebrant Árpád.*

TARTALOM.

	Lap
A niklai remete. <i>Dr. Váczy János</i>	257
Régi magyar vitéz Kádár István éneke. <i>Kanyaró Ferencz</i>	284
Szilágyi és Hajmási históriája. <i>Thúry József</i>	293
Megjegyzések a hun-monda kifejléséhez. <i>Belják B. Pál</i>	307
Egy labanczvers az 1681-iki országgyűlésről. <i>Szeremlei Barna</i>	318

Adattár :

Adatok Pesti Gábor életéhez. <i>Dr. Illésy János</i>	330
Hell Miksa levelei IV., V., VI.	337
Barcsay Ábrahám levelezése feleségével. (Első közl.) <i>Nagy Iván</i>	342
A pozsonyi ev. lyceum kéziratárából. <i>Dr. Kvacsala János</i>	352
Fábián Gábor levelezése. (II. közl.) <i>Kara Győző</i>	360
Czuczor és Vörösmarty iskolai nyelvtanai. <i>Dr. Illésy János</i>	368

Ismertetés, bírálat :

Mérei Kálmán. Teleki László gróf »Kegyenc«-e. <i>Ism. K. I.</i>	379
--	-----

Irodalomtörténeti Repertorium. <i>Hellebrant Á.</i>	382
---	-----

— — — — —

Az **Irodalomtörténeti Közlemények** a Magyar Tud. Akadémia irodalomtörténeti bizottságának megbízásából és kiadásában jelenik ugyan meg, de tartalmáért egyedül a szerkesztő felelős.

A II. évfolyam név- és tárgy-mutatója ehhez a füzethez van mellékelve.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

AZ

IRODALOMTÖRTÉNETI KÖZLEMÉNYEK

HARMADIK ÉVFOLYAMÁRA.

E negyedévenként megjelenő folyóirat előfizetési ára egész évre 5 frt, egyes füzet ára 1 frt 50 kr. A pénzutasványok, reclamatiók a Magy. Tud. Akadémia kiadóhivatalához (M. Tud. Akadémia palotája) küldendők.

Sajtó alatt van:

ATILLA BIBLIOGRAPHIÁJA BALLAGI ALADÁRTÓL.

—♦— Számos képpel ellátott amateur kiadás. —♦—

Tartalma: 1. Az Atillára vonatkozó kéziratok, a modenai, velencei és párizsi codexek első részletes leírásával. 2. Az Atilláról szóló összes nyomtatványok 1472—1893. (Idevágó bármily jelentéktelen adalékot is, 1893. márczius végéig, köszönettel venne a szerző.)

A mű 100 példányban, magyar és olasz nyelven jelenik meg. Könyvkereskedésbe nem jut. Minden egyes példány számozva lesz, s előleges értesítés esetén, a tulajdonos neve is belenyomatható. Előfizetési ára 5 frt, mely a szerzőhöz küldendő.

A SZÉKESI

GRÓF BERCSÉNYI CSALÁD

1470—1835.

EREDETI KÉZIRATI KÚTFŐKBŐL IRTA

THALY KÁLMÁN.

KIADJA A MAGYAR TUD. AKADÉMIA TÖRTÉNELMI BIZOTTSÁGA.

Harmadik kötet: 1703—1706. Ára 7 forint.

„ATHENAEUM“

Szerkeszti

PAUER IMRE.

A Magy. Tud. Akadémia II. osztálya m. év elején a fentebbi czimen, **philosophiai és államtudományi** folyóiratot indított, hogy e tudományok irodalmi fejlesztését ezzel is előmozdítsa. **Ára 5 frt. Egyes füzeté 1 frt 50 kr.**

A pénzutasványok, reclamatiók a Magyar Tud. Akadémia könyvkiadó hivatalának (Magy. tud. Akadémia palotája), a folyóirat szellemi részét illető közlemények **Pauer Imre** osztálytitkárnak (Magyar Tud. Akadémia palotája) czimzendők.